

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ธรรมะเป็นของเก่า ของเก่าแก่ณะ ธรรมะเป็นของเก่าของดั้งเดิม ดูอย่างพระพุทธเจ้าตรัสรู้ มา ๒,๕๐๐ กว่าปีแล้ว เราเพิ่งมาเกิดไม่ถึง ๑๐๐ ปี มันเก่ามาดั้งเดิม ของเก่ามันแก้ไขความเห็นของเราได้ ของใหม่มันแก้ไขไม่ได้ ของใหม่มันแก้ไขอะไรไม่ได้ มันถึงเป็นอย่างนั้นไป

ความเป็นไปของเรา เราเจอของใหม่ เราติดใจกับของใหม่ไปตลอดเวลา ติดใจกับสิ่งใหม่ๆ แต่สิ่งเก่าๆ มันแก้ไขของเราได้ มันแก้ไขหัวใจของเราได้ แต่เราไม่สามารถ เห็นใหม่ สิ่งเก่าๆ คือ หัวใจใจ หัวใจมันเก่าแก่ณะ ของมันเก่าเก็บเลยละ เวลามันเกิดตายเกิดตายขึ้นมา มันเก่าแก่่มาก แล้วมันก็เกิดตายไปตลอด มันเปลี่ยนสถานะ มันเป็นของใหม่ ใหม่เฉพาะเราเกิดมาใหม่เท่านั้น

เห็นของใหม่ เห็นใหม่ ของอะไรสิ่งใดใหม่ๆ เราตื่นตื่นไปกับมัน ติดใจกับมันว่าอันนี้ดีเป็นของใหม่ อันนี้เป็นหน้าของที่ว่ามันเป็นของตื่นตื่น ของที่เรามีความพอใจ แต่เวลาไอ้สิ่งที่ของเก่าของเก่าคือธรรมะของดั้งเดิม ของเก่าเห็นใหม่

เวลาจิตมันเจริญขึ้นมาแล้วเสื่อมไป เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม มันก็ของเก่าแก่อยู่ในหัวใจเรา เวลาเจริญขึ้นมาที่มันก็ใหม่ทีหนึ่ง เวลาเจริญขึ้นมาทีหนึ่ง อันนี้มันพุทธีก็ใหม่ทีหนึ่ง มันฟูขึ้นมามันก็ว่ามันใหม่ มันฟูขึ้นมา เวลามันยุบย่อยไปมันก็นั่งคอตกนะ

“สิ่งใดที่ทำแล้วคิดถึงย้อนหลังแล้วน้ำตาตก สิ่งนั้นไม่ดีเลย”

นี่พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้นนะ แต่เราทำสิ่งใดแล้วเราย้อนกลับถึงอดีตของเราแล้ว เรารู้ว่าสิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์กับเรา เราเสียใจมาก เราอยากทำประโยชน์ แต่ปัจจุบันธรรมทำไมเราทำไม่ได้ล่ะ?

ปัจจุบันธรรม เราทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์กับเรานะ เราทำเองได้ เราแสวงหาของเรา เราพยายามปกป้อง เราพยายามผลักไสกิเลสออกไปจากใจนะ กิเลสมันผลักไสไป อย่างเช่นทำคุณ

งามความดี จิตมันเกิดเป็นของเก่า มันต้องตายไป มันเกิดตายเกิดตายไปตลอด มันต้องอาศัยของ มัน เห็นไหม อาศัยสิ่งต่างๆ เป็นเครื่องอาศัยมันไป

บุญกุศลเป็นที่อยู่อาศัยนะ เป็นเครื่องอาศัยของใจ ใจจะอาศัยสิ่งนี้หมุนเวียนไป แต่มันก็ หมุนเวียนไปประสามัน มันไม่ถึงกับที่สุดได้ เราต้องพยายามประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ถึงว่า ประพฤติปฏิบัติ ถ้าได้โศดาบัน คำว่า “โศดาบัน สกิทาคามิ” พระอริยเจ้านี้ มันเหมือนกับสิ่งที่ สุดวิสัยที่เราจะหยิบจับต้องได้

ไม่สุดวิสัยหรอก! เรามีหัวใจนะ หัวใจมันภาชนะใส่ใจ เห็นไหม ข้าวของเงินทองเราเก็บไว้ เรามีที่เก็บไว้ แต่นี่หัวใจมันเก็บได้ หัวใจมันสัมผัสธรรม แต่เราไม่เข้าใจเอง เราไปอ่อนค้อยเอง เรา ไม่กล้า ใจเราไม่กล้าสามารที่จะขวนขวาย ไม่สามารที่จะเข้าไปแสวงหาสิ่งนั้นใจ พระอริยเจ้า พระโศดาบันนี้

มันถึงว่าถ้าเป็นพระโศดาบัน มันเกิดอีก ๗ชาติเท่านั้น มันเข้ากระแสนิพพานไป ถ้ากระแสนิพพานนะ มันมีกำหนดมันหมาย แต่อย่างนั้นแล้วเป็นของเก่าแล้วไม่มีกำหนดมันหมายนะ เวียนตายเวียนเกิดไปไม่มีจุดหมายปลายทาง เราเวียนตายเวียนเกิด เพียงแต่เราเกิดมาชาตินี้มันเป็นบุญกุศลของเรามาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนแล้วเราก็อ้างทำไม่ได้ เราไม่มี ความสามารที่จะหยิบต้องสิ่งนั้นได้ เราไม่สามารถหยิบต้องได้ เราก็อ้างเวียนไป

ถ้าเวียนไปนะ มันก็อาศัยบุญกุศล เห็นไหม พาให้เราเกิดดีเกิดชั่ว เกิดมีบุญกุศลขึ้นมา ของ เคยทำมา ถ้าของไม่เคยทำมา จะหาสิ่งนั้นไม่ได้หรอก ของเราไม่เคยทำมา เราไม่เคยฝากธนาคาร ไว้เลย เราจะไปเบิกธนาคารได้อย่างไร? ถ้าเราฝากธนาคารไว้เราสามารถจะเบิกธนาคารได้

บุญกุศลก็เหมือนกัน ถ้าเราได้สะสมของเรามา แม้แต่ชาติไหนก็แล้วแต่ เราสะสมของเรามา มันต้องเป็นของของเรา เป็นโอกาสของเรา โอกาสของเราจะทำของเราได้ มันก็มีความสุข พอสสมควร ความสุขพอสสมควรในโลกนะ เพราะโลกนี้เป็นเรื่องของอริยสัง ทุกข์ควรกำหนด มัน ไม่มีสิ่งใดเป็นความสุขจริงหรือ มันเป็นเรื่องนี้ เห็นไหม เรามีความพอใจขนาดไหนนะ จะมีข้าว ของเงินทองมากขนาดไหนนะ แต่มันก็ว่าแห้วในหัวใจนะ ในสโมสรสันนิบาตนั้น จิตนี้ก็ว่าแห้ว

นี่ก็เหมือนกัน จะมีความสุขขนาดไหน ว่าในโลกเขามีความสุข ความสุขของโลกเขามันไม่มีหรือ มันมีความพอใจเฉยๆ ความสุขของโลกเขา สิ่งใดเป็นความสุข เพราะความสุขแล้ว มัน

ต้องมีความสุขอย่างนั้นมันต้องพอใจสิ่งนั้นตลอดไปสิ ทำไมมันจับต้องสิ่งนั้นเดี๋ยวมันก็เบื่อหน่าย?

พอเบื่อหน่าย เห็นใหม่ ความอาลัยอาวรณ์ ความผลัดไส ความไม่ต้องให้เป็นไป ความเฉาในหัวใจ สิ่งนี้มันเป็นเผาใจตลอดเวลา แต่มันถึงที่สุดแล้ว มันอึดพอแล้ว จากโลกแล้วมันถึงจะเห็นสิ่งนี้ไง สิ่งที่ว่าเราอาลัยอาวรณ์ในชีวิตของเรา เราอาลัยอาวรณ์ในความเป็นไปของเรา นี่ไปแล้วจะไปไหน? มันเบื่อหน่าย เห็นใหม่

ความเบื่อหน่ายของใจ ถ้ามันแก้ไขไม่ได้ มันจะเป็นสิ่งนี้ สิ่งนี้มันจะเผาใจไป ใ้มันเผาใจในสิ่งที่ความละเอียดนะ แต่ความหยาบๆ ของเราก็คือความอยาก เห็นใหม่ ความอยากได้ ความอยากเป็นไปตามประสาของเรา เราพยายามเป็นไปตามประสาเรา นี่มันเป็นไปมันก็ว่าเป็นของใหม่ แต่คนที่เคยประสบการณ์มาแล้วมันเป็นของเก่า เห็นใหม่ อย่างสมบัติของเก่าที่เขาทิ้งไปแล้ว คนที่มันเป็นของใหม่ก็ไปประมูลไปซื้อของเขามาก็เป็นของใหม่ของคนนั้น แต่ของคนเก่าเขาสละทิ้งไปแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน บุญกุศลนี่นะ ใครสละทิ้ง ถึงที่สุดแล้วเราต้องข้ามพ้นบุญกุศลไป บุญกุศลมันก็หวังเหนี่ยวให้เราเป็นไป แต่เราก็ติดบุญกัน เราอยากได้บุญกัน อยากได้บุญกุศล อยากได้มีความสุขสบาย ความสุขในโลกนี้มันก็เครื่องอยู่อาศัย มันชั่วครึ่งชั่วคราว ถ้ายังติดอยู่มันก็ยังไม่แสวงหาต่อไป ความแสวงหา ความเหนี่ยวรั้งอันนั้นไว้ เห็นใหม่ มันเป็นค้นหาเหมือนกัน ความผลัดไสไม่ยอมให้เป็นไป ความที่ว่ามันจะแปรสภาพไป

สิ่งที่ว่าเรื่องมันต้องแปรสภาพ ทุกอย่างมันหยุดคงที่ไว้ไม่ได้ มันต้องแปรสภาพของมันตลอดเวลา เราพยายามจะดึงไว้ให้อยู่กับเราตลอดไป เห็นใหม่ เราเหนี่ยวรั้งไว้ณะก็เป็นค้นหาความทะยานอยาก มันไม่เป็นความจริง ความจริงนี้เราเกิดมาแล้วเราต้องแปรสภาพไป ตั้งแต่เด็กก็เป็นผู้ใหญ่ไป มันเป็นไปไม่ได้เลยที่เราจะฝืนไว้ สิ่งนี้ฝืนไว้ไม่ได้ มันเป็นธรรมชาติ แต่เป็นธรรมชาติที่ไม่เข้าใจตามความเป็นจริง เราไม่เข้าใจตามความเป็นจริงว่าสิ่งนี้มันเป็นสิ่งใด

ถ้าเราชนะใจของเราละ เราจะเห็นสิ่งนี้เป็นตามความเป็นจริงของเรา มันจะปล่อยวางสิ่งนี้ได้ แต่ปล่อยวางสิ่งนี้ได้ แล้วความเห็นของโลกเขา เห็นใหม่ เราว่าเราปล่อยวางๆ เราปล่อยวางด้วยธรรม

นี่ไง นี่กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำคัญสำคัญอย่างนี้ สำคัญที่มีอยู่ เห็นไหม แล้วเราไปศึกษา เราเล่าเรียนมา เราจำมา สิ่งที่จำมาเป็นสุดมยปัญญา ความจำมานี้มันก็ทำให้เราตื่นตื่น ทำให้เราเข้าใจว่า โอ้.. สิ่งนั้นมีอยู่ สิ่งนี้มีอยู่ นี่คืออำนาจวาสนา

ถ้าสิ่งนั้นมีอยู่ เราต้องเข้าใจตามเนื้อหาสาระสิ นี่มันไม่เข้าใจตามเนื้อหาสาระ เข้าใจด้วยสัญญาใจ เข้าใจด้วยสัญญาเราก็ยังแปลกประหลาดยังมีศรัทธาขนาดนั้น ถ้าเข้าใจถึงตามความเป็นจริงมันจะแปลกประหลาดมีศรัทธาขนาดไหน

เข้าถึงความเป็นจริงมันถึงต้องเข้าถึงเรื่องของหัวใจ เห็นไหม ถึงต้องทาน ศีล ภาวนา มันถึงต้องปฏิบัติ เราทำทานกันมันเป็นความลำบากลำบาก เราพยายามแสวงหาของเรา เพื่ออะไร เพื่อให้จิตนี้ควรแก่การงาน ใจนี้ควรแก่การงาน เห็นไหม มันได้ฟังธรรมนี้มันจะศึกษาธรรมเข้าไป ฟังธรรม ศึกษาธรรมขึ้นมาแล้วมันจะศึกษาเข้าไปถึงใจของเรา ถ้าเราศึกษาเข้าไปมันจะแก้ไขของเรา

“ทำความสงบของใจ” ใจนี้ต้องสงบขึ้นมาก่อน มันจะมีความสุขของมัน เน้นแต่ความสงบของใจ แต่สมัยพุทธกาลนะ เขามีความสงบของใจ เขาแสวงหากันอยู่แล้ว เขามีอยู่โดยดั้งเดิม ฟังธรรมพระพุทธรเจ้าที่เดียวนี้ทะเลไปเลย ใจนี้ของเราเห็นไหม พระอัสสชิบอกพระสารีบุตร

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา พระพุทธรเจ้าสอนเรื่องชำระเหตุ”

พระสารีบุตรฟังแค่นี้เป็นพระโสดาบัน เห็นไหม ฟังเท่านั้นนะ เหตุนะ ชำระย้อนกลับไปไปที่เหตุ แต่เราย้อนชำระกลับไปเหตุไม่ได้เลย เราไปหาแต่เรื่องเหตุผล เวลาเราหาเหตุผลกัน เราหาเหตุผลเรื่องของข้างนอก เห็นไหม สิ่งนั้นต้องมีเหตุมีผล แต่เราไม่เคยหาเหตุผลในเรื่องหัวใจของเราเลยว่าทำไมมันไม่พอใจ? ทำไมมันขัดข้องใจ?

เหตุผลของใจนี้มันขัดข้อง มันขัดข้องจากไหน ความไม่พอใจ ความเหนียวรังมันมาจากไหน สิ่งนี้มันย้อนกลับเข้ามา ถ้าย้อนกลับเข้ามานะ มันย้อนกลับไม่ได้เพราะมันผลักไส มันก็ที่ว่าไม่พอใจเพราะสิ่งนั้นๆ มันมีเหตุผลตอบขึ้นมา เหตุผลนั้นคือกิเลสมันตอบขึ้นมา

พอกิเลสมันตอบ ใจมันถึงไม่สงบของใจ ใจถึงไม่สงบพอสมควร ของเก่าแก่ ของดั้งเดิมนี้ มันก็ปกปิดไว้ด้วยอารมณ์ใหม่ๆ อารมณ์อะไรเกิดขึ้นมาใหม่ เห็นไหม เหมือนของไป หลวงปู่หลุยบอกไว้

“อารมณ์ของเราเหมือนเสลด เราขากทิ้งไป เสลดนี้เราขากทิ้งไป แล้วเวลาอารมณ์มันเกิดขึ้นมาเราก็ไปค้ำกินเสลดนั้นอีกทีหนึ่ง”

ถ้าเห็นอย่างนั้นมันน่าสยดสยอง มันน่ารังเกียจ แต่เวลามันเกิดกับเรา มันไม่เห็นน่ารังเกียจเลย เกิดใหม่ เห็นใหม่ เป็นของใหม่ขึ้นมาตลอด ความคิดใหม่ขึ้นมา ใหม่ๆ ที่มันของเก่าแก่นะ ตั้งแต่เด็ก ๆ นะ การฟังฟังใจของเราตั้งแต่เด็ก ๆ สมัยไหน เวลาเราคิดถึงมัน มันก็มีความเสียวใจ มีความขุ่นใจไปกับมัน

นั่นนะมันเป็นอารมณ์เกิดขึ้นมา มันเป็นสิ่งที่เกิดดับในหัวใจ มันถึงว่าถ้าความสงบเข้ามา มันถึงสงบเข้ามา สงบเข้ามา.. สงบสิ่งนี้เข้ามา แล้วมีความคิดใหม่ขึ้นมา มันจะตัดสิ่งนี้ได้ สิ่งนี้มันเป็นสัญญา มันเป็นความจำได้หมายรู้ฝังไปที่ใจ มันจะขาดจากความผูกมัดของใจด้วยสังโยชน์ที่มันผูกกับใจด้วยปัญญา ด้วยความคิดปัญญา ด้วยสมาธิที่ว่าหนุณปัญญาขึ้นมา ไม่มีสมาธิ ปัญญาเกิดมาเป็นปัญญาของโลกเขา ถ้าปัญญาเกิดในภวานามยปัญญา ต้องมีความสงบของใจขึ้นมา สงบขึ้นมาแล้วทำลายตัวนี้ขึ้นไป

ของเก่า เห็นใหม่ จากที่มันปกปิดขึ้นมา ไม่เคยพบสิ่งใดๆ เลย มันเปิดเผยขึ้นมาเป็นของใหม่สำหรับคนนั้น แต่เป็นของเก่าสำหรับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเก่ากับพระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ล่วงไปแล้ว เป็นของดั้งเดิมของเก่า อยู่ในหัวใจของเรา แต่มันเกิดขึ้นมาจากใจของเรา แล้วทำให้เราได้ชีวิตนี้มา

นี่บุญกุศลเกิดมาชีวิตนี้มา ของเก่าในหัวใจ ธรรมะก็เป็นของเก่า เข้าไปรักษาของเก่าในใจได้ แต่เราไม่มีของเก่า เรามีแต่ของใหม่ ของสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นนี้ชอบ ชอบสิ่งใหม่ๆ ชอบสิ่งที่เป็นไป ไม่เห็นกับความสงบของใจความสงบของใจเป็นของดั้งเดิม ของที่เป็นอยู่ในหัวใจ ถ้าเราจับต้องสิ่งนี้ได้ เราจะมีโอกาสขึ้นมา

เริ่มขับไล่ใจ เริ่มความเห็นของความเห็นใหม่ ความเห็นใหม่ที่คิดปัญญาใหม่ นั่นนะ ธรรมะใหม่ ใหม่สำหรับคนนั้น ใหม่สำหรับผู้ประพฤติปฏิบัติใหม่ มันตื่นเต็นนะ แล้วทำได้คนเดียว อย่างละหนเดียว ออกูปัชรรมทีละหนเดียว ขาดแล้วขาดเลย ขาดแล้วไม่มีอีก

สิ่งที่ขาดแล้วขาดออกไปจากใจ สิ่งที่ไม่ขาดเป็นกุปฺปกรรมเกิดดับนี้ มันก็เวียนไปเวียนเกิด อยู่ในหัวใจของเรา แต่สิ่งที่ขาดขาดแล้ว ครั้งละหนๆ เห็นใหม่ หนแล้วไม่เกิดซ้ำอย่างนั้นอีก อย่างนั้นจะไม่เกิดซ้ำขึ้นมา มันจะขาดไปจากใจ แล้วจะรู้ตามความเป็นจริงขึ้นมา

นั่นนะเป็นของใหม่สำหรับคนนั้น แล้วจะเป็นของดั้งเดิมของกงที่ไปตลอดไป กงที่กับใจดวงนั้น เห็นใหม่ ใจดวงนั้นกงที่อยู่แล้วในสภาพตายเกิด กับกงที่โดยสภาพตายแล้วไม่เกิดอีก อยู่สถานะตามความเป็นจริงของใจดวงนั้น มันจะไปถึงที่สุดใหม่?

นี่ธรรมชาติเป็นของเก่า เก่าสำหรับใจทุกๆ ดวง แต่ของเรานี้จะเอาของใหม่มาปกปิดของเก่า ปิดกับใจดวงนั้นไว้ให้อยู่ในของเก่านี้ โคนของใหม่ปกปิด ตื่นเต้นไปกับของใหม่ ตื่นเต้นไปกับโลกเขา แล้วจะไม่ได้โอกาสตามความเป็นจริงของเรา

โอกาสตามความเป็นจริงของเรา เราต้องศึกษาของเราแล้วย้อนกลับเข้ามาถึงของเก่านี้ พลิกของเก่าขึ้นมา! พลิกของเก่าขึ้นมาเป็นใหม่ของเรา แล้วมันจะเป็นใหม่กับเราตลอดไป ตลอดจนถึงที่สุดมันจะใหม่ไม่เหมือนโลก โลกใหม่แล้วมีความเปลี่ยนแปลง อันนี้ใหม่ขึ้นมา ใหม่เพราะความเห็นใหม่ แต่ความดั้งเดิมมันจะเป็นของมันเต็มทีของมัน ไป (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)